

**Santrumpų vartojimo į lietuvių kalbą
verčiamuose ES dokumentuose praktika ir
rekomendacijos
2020 04 08**

Turinys

1. SANTRUMPŲ APIBRĖŽTYS IR SANDARA	4
1.1. APIBRĖŽTYS.....	4
1.2. SANTRUMPŲ SANDARA.....	4
2. SANTRUMPŲ VARTOJIMO ES DOKUMENTUOSE BŪDAI	6
3. SANTRUMPŲ VARTOJIMO REKOMENDACIJOS	8
4. SANTRUMPŲ PASIRINKIMO KRITERIJAI	11
4.1. ŠALTINIS.....	11
4.1.1. Steigiamasis dokumentas.....	11
4.1.2. Kiti teisės aktai	11
4.1.3. Kompetentingo subjekto nurodymas ar oficialus pareiškimas.....	11
4.1.4. Norminamasis šaltinis (ne teisės aktas)	12
4.2. TRADICIJA	12
4.3. ATPAŽŪSTAMUMAS	12
4.4. SIMBOLINĖ REIKŠMĖ	13
4.5. PAPLITIMAS.....	13
4.6. GLAUSTUMAS IR GARSINĖ SANDARA	13
4.7. ŽYMIMAS OBJEKTAS	14
4.7.1. Valstybės	14
4.7.2. Regionai	14
4.7.3. Organizacijos.....	14
4.7.3.1. Tarptautinės ir regioninės organizacijos (įskaitant jų susitikimus ir konferencijas)	14
4.7.3.2. ES institucijos ir jų struktūriniai vienetai	16
4.7.3.3. Decentralizuotosios ES įstaigos, agentūros ir bendrosios įmonės	18
4.7.3.4. Centrai, forumai, tinklai, struktūros ir fondai	19
4.7.3.5. Nacionalinio lygmens organizacijos ir subjektai.....	19
4.7.3.6. Teroristinės organizacijos	20
4.7.3.7. Nacionaliniai judėjimai.....	20
4.7.3.8. Bendrovių pavadinimai ir prekių ženklai.....	20
4.7.4. Operacijos ir misijos	20
4.7.5. Sistemos	21
4.7.5.1. Informacinės sistemos, duomenų bazės ir registrai.....	21
4.7.5.2. Metodikos, klasifikatoriai ir rodikliai.....	21
4.7.6. Dokumentų pavadinimai.....	21
4.7.6.1. ES teisės aktai ir jų rinkiniai.....	21

4.7.6.2. Tarptautinės konvencijos ir susitarimai	22
4.7.6.3. Programos, planai, gairės, priemonės ir politikos kryptys	22
4.7.6.4. Nacionalinės teisės aktai ir jų rinkiniai	23
4.7.7. IŠTISINIAI SKOLINTINIAI TRUMPIEJI PAVADINIMAI	23
4.7.8. TERMINAI	23
ŠALTINIAI.....	25

1. Santrumpų apibrėžtys ir sandara

1.1. Apibrėžtys

Lietuviška santrumpa – santrumpa, sudaryta iš lietuviškų žodžių junginių pirmųjų raidžių ar skiemenų, kartais įtraukiant ir kitų neraidinių ženklų.

Skolintinė santrumpa – bet kuri nelietuviška santrumpa. Skolintinės santrumpos gali būti tarptautinės arba iš verčiamo originalo teksto perimamos santrumpos.

1.2. Santrumpų sandara

Pagal sudarymo būdą santrumpos skirstomos į raidines, skiemenines, mišriąsias ir sudėtines.

Raidinės santrumpos sudaromos:

- iš pirmųjų kiekvieno savarankiško žodžio raidžių,
- iš sudurtinio žodžio dėmens raidžių,
- jei reikia, įterpian ir kitų raidžių, kad būtų išvengta homoniminių santrumpų, pvz.:

Pavyzdys	ORI	LT
a)	WTO (World Trade Organisation)	PPO (Pasaulio prekybos organizacija)
	EMU (economic and monetary union)	EPS (ekonominė ir pinigų sąjunga)
b)	SDP (Social Democratic Party)	SDP (Socialdemokratų partija)
c)	SRM (Single Resolution Mechanism)	BPeM (bendras pertvarkymo mechanizmas, plg. BPM (Bendras priežiūros mechanizmas))

Skiemeninės santrumpos sudaromos iš žodžių skiemenų arba pradinių dalių. Jos gali būti rašomos:

- visomis didžiosiomis raidėmis, pvz.: [ECOFIN](#), [RELEX](#), [EURODAC](#);
- didžiąja raide ir kursyvu, pvz., [Sodra](#);
- didžiąja raide ir su kabutėmis, pvz., „[Sodra](#)“, „[DubliNet](#)“;
- didžiąja raide, tradiciškai neišskiriamos iš teksto šriftu ar kabutėmis (paprastai būna adaptuotos ir sugramatintos), pvz.: [Europol](#), [Eurojust](#), [Eurostat](#), [Beniliuksas](#).

Pastaba. Skiemeninės santrumpos gali būti gramatinamos: pridedama lietuviška galūnė, pvz., [EUROPOL](#): [Europol](#), [Europolo](#), arba kaitoma su lietuviška galūne sutampantis santrumpos baigmuo, pvz., „[Sodra](#)“, „[Sodros](#)“. Didžiosiomis raidėmis išskiriamos santrumpos paprastai negramatinamos ir nelinksniuojamos. Skolintinių skiemeninių santrumpų didžiųjų raidžių rašyba nekeičiama, pvz., „[DubliNet](#)“.

Mišriosios santrumpos yra raidinių ir skiemeninių santrumpų junginiai. Jos rašomos kaip raidinės santrumpos, t. y. nerašomos nei kursyvu, nei su kabutėmis (net jei yra mažųjų raidžių). Skolintinės mišriosios santrumpos rašomos kaip originalo kalba.

ORI	LT
eu-LISA (European Agency for the Operational Management of Large-Scale IT Systems in the Area of Freedom, Security and Justice / EU Agency for Large-Scale IT Systems)	eu-LISA (Europos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra)
EMODnet (European Marine Observation and Data Network)	EMODnet (Europos jūrų stebėjimo ir duomenų tinklas)
IAEA (International Atomic Energy Agency)	TATENA (Tarptautinė atominės energijos agentūra)

Sudėtinės santrumpos sudaromos iš raidžių ir skaitmenų arba specialių simbolių (paprastai rašomos be brūkšnelio ir paliekamas jungiamasis tarpas), pvz.:

ORI	LT	Ilgasis pavadinimas
EU28 / EU-28 ¹	ES 28	28 valstybių Europos Sąjunga
EU15 / EU-15	ES 15	15 valstybių Europos Sąjunga
G8 / G-8	G 8	Didysis aštuonetas
MiFID II	FPRD II	II finansinių priemonių rinkų direktyva

Pastabos

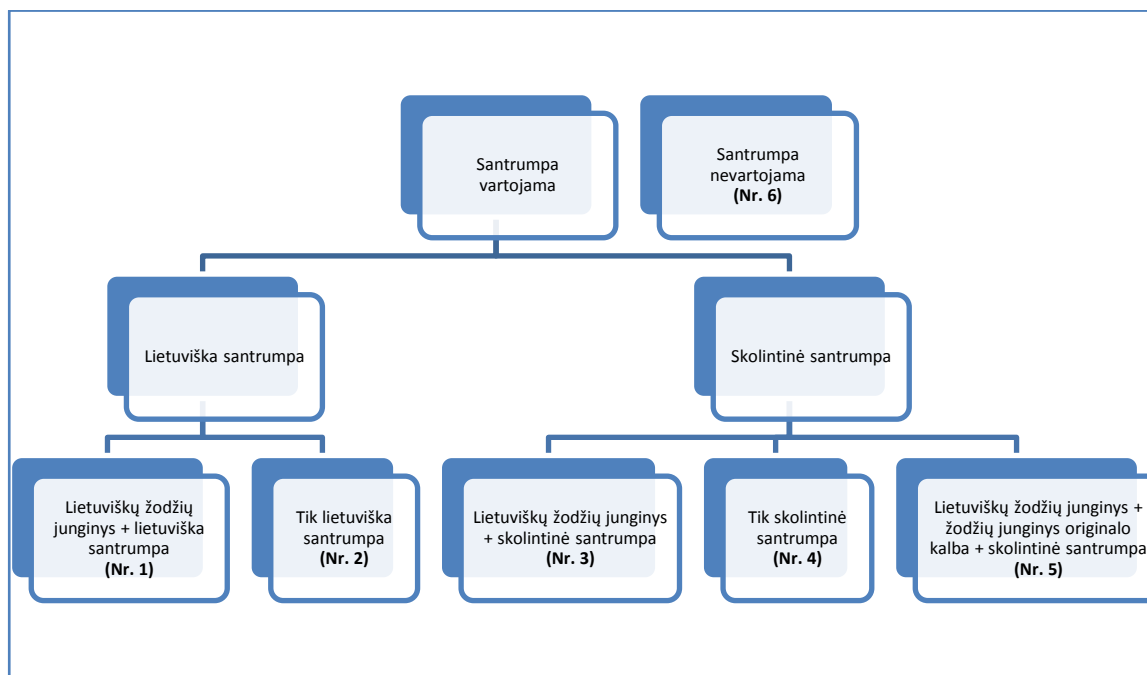
Tarnybiniai žodžiai į santrumpas neįtraukiami. Kartais gali būti praleidžiami ir savarankiški žodžiai, pvz., [PFBK \(Pinigų, finansų ir mokėjimų balanso statistikos komitetas; angl. CMFB – Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics\)](#).

Skolintinėse santrumpose gali būti vartojama nelietuviškų lotyniško pagrindo raidžių, pvz., [SWIFT \(Pasaulinė tarpbankinių finansinių telekomunikacijų organizacija\)](#), [WADA \(Pasaulinė antidopingo agentūra\)](#).

¹ Grafikuose, lentelėse ir pan. kartais vartojami kodai EU-28, EU-15 ir kt. Kodą EU sudaro dvi pirmosios žodžio „Europe“ raidės. Iš pradžių Eurostato reikmėms (statistika, lentelės, grafikai) buvo sukurta kodinė santrumpa EUR, bet vėliau dėl sutapimo su euro santrumpa ji buvo pakeista į EU. Kodas EU (bet jau kaip pavadinimo „Europos Sąjunga“ santrumpa) taip pat vartojamas Europos teismų praktikos identifikatoriuose (ECLI), pvz., ECLI:EU:C:2006:710 (daugiau žr. Tarybos išvadas, kuriomis rekomenduojama nustatyti Europos teismų praktikos identifikatorių (ECLI) ir būtiniausias vienodus metaduomenis teismų praktikos srityje (OL C 127, 2011 4 29)). Šie kodai į lietuvių kalbą neverčiami.

2. Santrumpų vartojimo ES dokumentuose būdai

Santrumpų vartojimo būdų diagrama:

Į lietuvių kalbą verčiamuose ES dokumentuose santrumpos gali būti vartojamos taip:

1. Pateikiamas visas žodžių junginys, lietuviška santrumpa pirmą kartą pateikiama skliausteliuose (prireikus dėl aiškumo greta gali būti nurodyta ir tarptautinė santrumpa), o toliau tekste vartojama vien lietuviška santrumpa, pvz.:

ORI	LT
<...> the contracting parties undertake to abide by the final judgments of the European Court of Human Rights (ECHR) <...>	<i>Pirmą kartą tekste:</i> <...> susitariančios šalys įsipareigoja vykdyti galutinius Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) sprendimus <...> <i>Toliau tekste:</i> EŽTT
<...> use of the designation ‘MMF’, or any other term that suggests <...>	<i>Pirmą kartą tekste:</i> <...> vartoti nuorodą „pinigų rinkos fondas“ (PRF, angl. MMF) ar bet kokį kitą terminą, kuris reiškia <...> <i>Toliau tekste:</i> PRF

2. Vartojama tik visuotinai žinoma lietuviška santrumpa, visas žodžių junginys nepateikiamas, pvz.:

ORI	LT
China is the EU’s second-largest trading partner after the United States.	Kinija yra antra pagal dydį (po JAV) ES prekybos partnerė.

3. Pateikiamas visas žodžių junginys, skolintinė santrumpa pirmą kartą pateikiama skliausteliuose, toliau tekste vartojama vien skolintinė santrumpa, pvz.:

ORI	LT
<...> European long-term investment funds (ELTIFs) provide <...>	<i>Pirmą kartą tekste:</i> <...> Europos ilgalaikių investicijų fondais (ELTIF) užtikrinamas <...> <i>Toliau tekste:</i> ELTIF
<...> La OICV también ha iniciado trabajos en este ámbito <...>	<i>Pirmą kartą tekste:</i> <...> Tarptautinė vertybinių popierių komisijų organizacija (IOSCO) taip pat ėmėsi darbų šioje srityje <...> <i>Toliau tekste:</i> IOSCO

4. Vartojama tik visuotinai žinoma skolintinė santrumpa, visas žodžių junginys nepateikiamas, pvz.:

ORI	LT
<...> obligations on cultural heritage despite non-membership in UNESCO <...>	<...> įsipareigojimus dėl kultūros paveldo, nepaisant to, kad šalis nėra UNESCO narė <...>
<...> les États puissants comme les États-Unis ou des organismes comme l'OTAN <...>	<...> tokios galingos šalys kaip Jungtinės Amerikos Valstijos arba tokios organizacijos kaip NATO <...>

5. Pateikiamas visas žodžių junginys, skliausteliuose nurodomas žodžių junginys originalo kalba ir skolintinė to junginio santrumpa, toliau tekste vartojama vien skolintinė santrumpa, pvz.:

ORI	LT
<...> on the basis of relations with the Democratic Forces for the Liberation of Rwanda (FDLR) <...>	<i>Pirmą kartą tekste:</i> <...> atsižvelgiant į jos ryšius su Ruandos demokratinėmis išlaisvinimo pajėgomis (pranc. <i>Forces démocratiques de libération du Rwanda</i> , FDLR) <...> <i>Toliau tekste:</i> FDLR

6. Nors originalo tekste vartojama santrumpa, vertime vartojama ne santrumpa, o nesutrumpintas arba sutrumpintas pavadinimas, pvz.:

ORI	LT
<...> see Conditions of Employment of other Servants of the European Communities – CEOS.	<...> žr. Kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygas (toliau – Įdarbinimo sąlygos). (ne <i>KEBTĮS</i> / <i>KEBĮS</i> / <i>KTĮS</i>)

3. Santrumpų vartojimo rekomendacijos

3.1. Kai verčiamame dokumente santrumpa pavartojama pirmą kartą, paprastai pirma pateikiamas nesutrumpintas terminas ar žodžių junginys, o greta skliausteliuose – santrumpa, pvz., [operatyvinis veiksmų planas \(OVP\)](#)². Jei santrumpa yra plačiai žinoma, jos galima neskleisti, pvz., [JAV](#), [NATO](#).

3.2. Jei originalo dokumente santrumpa, pvz., [ECHR](#), pavartota tik vieną ar kelis kartus, į lietuvių k. išverstame dokumente geriau vartoti nesutrumpintą žodžių junginį, pvz., [Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija](#), ar trumpinį, pvz., [Europos žmogaus teisių konvencija](#), o ne santrumpą, pvz., [EŽTK](#). Jei santrumpa originalo dokumente vartojama gana dažnai, rekomenduojama ir jo vertime į lietuvių kalbą vartoti atitinkamą santrumpą ar sutrumpintą pavadinimą, kad tekstas būtų glaustesnis.

3.3. Net jei tam tikrų žodžių junginių santrumpos rišliame tekste paprastai nevartojamos, lentelėse jas rekomenduojama vartoti dėl glaustumo. Santrumpos be paaiškinimų paprastai vartojamos darbotvarkėse, protokoluose, diagramose ir pan.

3.4. Išverstos sudėtinės santrumpos skaičiai rašomi taip kaip originalo dokumente (arba santrumpos pradžioje, arba pabaigoje). Skaičiai rašomi arba romėniškais, arba arabiškais skaitmenimis – kaip originalo tekste. Prie romėniškų skaitmenų galūnės nededamos. Prie arabiškų skaitmenų prirašoma įvardžiutinė kelintinio skaitvardžio galūnė su brūkšneliu, pvz.:

ORI	LT
ERM II (Exchange Rate Mechanism II)	VKM II (II valiutų kurso mechanizmas)
L1 (first language)	K 1 (gimtoji kalba / pirmoji kalba)
7th EAP (7th Environment Action Programme)	7-oji AVP (7-oji aplinkosaugos veiksmų programa)
CRD IV (Capital Requirements Directive IV)	KRD IV (IV kapitalo reikalavimų direktyva)
DAC 4 (The 4th Directive on administrative cooperation)	DAB 4 (4-oji direktyva dėl administracinio bendradarbiavimo)

3.5. Kad žodžių ryšiai sakinyje būtų išreikšti tinkamai:

- santrumpa gali būti išskleidžiama, t. y. vietoj santrumpos įrašomas visas pavadinimas;
- prie santrumpos gali būti pridedamas atitinkamas bendresnės reikšmės žodis, pvz.: [LGBTI asmenys](#), [SWIFT kodas](#), [EUDEL komitetas](#), [NACE klasifikatorius](#);
- jei vartojama skolintinė santrumpa, gali būti pakartojamas vienas iš santrumpa žymimų žodžių, pvz., [SIS sistema](#), [CITES konvencija](#); jei vartojama lietuviška santrumpa, to daryti, pvz., rašyti [BDAR reglamentas](#), nerekomenduojama. Esant reikalui, galima išskleisti visą santrumpą, pvz., [Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas](#), arba vartoti sutrumpintą pavadinimą, pvz., [Bendrasis reglamentas](#).

3.6. Dalinės raidinės santrumpos (kai trumpinama tik dalis pavadinimo, pvz., [BDA reglamentas](#)) nevertotinos, nebent santrumpa sudaro savarankišką terminą.

ORI	LT
GDP Regulation / GDPR	Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas / BDAR (ne BDA reglamentas)
VAT Directive	PVM direktyva

² Tai netaikoma ribojamųjų priemonių dokumentams. Juose paprastai vartojamos skolintinės santrumpos ir jos gali būti paaiškinamos skliausteliuose pateikiant pavadinimo vertimą į lietuvių k., pvz., [ZANU-PF \(Zimbabvės Afrikos nacionalinė sąjunga \(Patriotinis frontas\)\)](#).

3.7. Santrumpų samplaikoje turėtų būti vengiama vartoti ir lietuviškas, ir skolintines santrumpas.

ORI	LT
EU IRU (EU Internet Referral Unit)	EU IRU (ES internetinės informacijos žymėjimo padalinys), ne ES IRU
CERT-EU (Computer Emergency Response Team for the European institutions, bodies and agencies)	CERT-EU (Europos institucijų, įstaigų ir agentūrų Kompiuterinių incidentų tyrimo tarnyba), ne ES CERT

Prireikus rišliame tekste trumpesnę santrumpą galima išskleisti, pvz.:

ORI	LT
OECD DAC (Development Assistance Committee of the Organisation for Economic Cooperation and Development)	EBPO Paramos vystymuisi komitetas (Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos Paramos vystymuisi komitetas)

3.8. Dokumentų, sprendimų, metodikų ir pan. numeriuose vartojamos skolintinės santrumpos, išskyrus ES reglamentų, direktyvų ir sprendimų numerius (ES, TVR, BUSP ir kt.).

ORI	LT
OECD/DAC(2016)3/FINAL	OECD/DAC(2016)3/FINAL
COM(2017) 277 final	COM(2017) 277 final ³
Directive 2010/31/EU	Direktyva 2010/31/ES

3.9. Jei originalo tekste vienas iš santrumpos dėmenų išskleidžiamas, pvz., *PIRA – Provisional Irish Republican Army / Provisional IRA*, išverstame dokumente vartojamas arba nesutrumpintas žodžių junginys, pvz., *Laikinoji Airijos respublikonų armija*, arba skolintinė santrumpa, pvz., *PIRA*.

3.10. Jei į raidinę santrumpą arba mišriąją santrumpą įtraukta mažųjų raidžių, ji kursyvu neišskiriama, pvz.:

ORI	LT
iARMS (INTERPOL Illicit Arms Records and tracing Management System)	iARMS (Interpolo duomenų apie neteisėtus ginklus ir jų sekimo valdymo sistema)
vPvB (very persistent and very bioaccumulative) substance	vPvB (labai patvari ir didelės bioakumuliacijos) medžiaga
BGBI (Bundesgesetzblatt)	BGBI (Vokietijos oficialusis leidinys)
EMODnet (European Marine Observation and Data Network)	EMODnet (Europos jūrų stebėjimo ir duomenų tinklas)

Jei visa skolintinė santrumpa originalo dokumente rašoma mažosiomis raidėmis, lietuviškame dokumente ji rašoma didžiosiomis, pvz.:

ORI	LT
efsli (European Forum of Sign Language Interpreters)	EFSLI (Europos gestų kalbos vertėjų forumas)

Sakinio pradžioje mažąja raide pradedamą santrumpą rekomenduojama išskleisti arba pridėti atitinkamą bendresnės reikšmės žodį, pvz.:

[Labai patvari ir didelės bioakumuliacijos \(vPvB\) medžiaga \[...\]](#),
[Agentūra eu-LISA \[...\]](#).

³ Kai kurios institucijos (Europos Komisija) „final“ rašo kursyvu, kai kurios kitos (Taryba, Parlamentas) – ne kursyvu.

3.11. Reikėtų vengti homoniminių santrumpų, ypač jei jos vartojamos toje pačioje ar panašiose srityse. Todėl į lietuviškas santrumpas gali būti įterpiama papildomų raidžių. Homoniminės santrumpos galimos tarpusavyje nesusijusiose srityse.

ORI	Homoniminė LT santrumpa	Sprendimas
SRM (Single Resolution Mechanism)	BPM (bendras pertvarkymo mechanizmas)	BPeM
SSM (Single Supervisory Mechanism)	BPM (Bendras priežiūros mechanizmas)	BPM

ORI	Homoniminė LT santrumpa	Sprendimas
GNP (gross national product)	BNP (bendras nacionalinis produktas)	BNP
GNI (Gross National Income)	BNP (bendrosios nacionalinės pajamos)	BNPj ⁴

Kartais siekiant išvengti homoniminių santrumpų vartojamos skolintinės santrumpos, pvz.:

ORI	Homoniminė LT santrumpa	Pasirinkta santrumpa
WAM (weighted average maturity)	VST (vidutinis svertinis terminas)	WAM
WAL (weighted average life)	VST (vidutinė svertinė trukmė)	WAL

3.12. Dokumente lietuvių kalba santrumpų rekomenduojama nevertoti, kai:

a) ES dokumentuose originalo kalba jos vartojamos darbiniais tikslais:

ORI	LT
CLS (Council Legal Service)	Tarybos Teisės tarnyba
FdR (pranc. feuille de route)	lydraštis
RdM (pranc. recueil des modèles)	pavyzdžių rinkinys

b) santrumpomis nurodomos pareigybės:

ORI	LT
SG (Secretary General)	generalinis sekretorius (ne GS)
HR (High Representative)	vyriausiasis įgaliotinis (ne VĮ)
EUSR (EU Special Representative)	ES specialusis įgaliotinis (ne ESSĮ)
MEP (Member of the European Parliament)	Europos Parlamento narys / Parlamento narys / EP narys

c) žodžių junginių sudaro tik du dėmenys arba jį įmanoma sutrumpinti iki dviejų dėmenų. Siekiant tekste geriau parodyti gramatinius žodžių ryšius, lietuvių k. geriau vartoti visą žodžių junginį ar trumpąjį jo variantą:

ORI	LT
MS (Member States)	valstybės narės
BOP (balance of payments)	mokėjimų balansas
PMoU (Paris Memorandum of Understanding on Port State Control)	Paryžiaus memorandumas (taip trumpinama daugelio kitų kalbų)

⁴ 2019 m. pradžioje Statistikos departamentas informavo Tarybos teisininkus lingvistus, kad terminas „bendras nacionalinis produktas“ nebevertojamas, todėl nebelieka poreikio termino „bendrosios nacionalinės pajamos“ santrumpoje BNPj pridėti raidę j. Atitinkamai pasiūlyta vietoj BNPj vartoti santrumpą BNP.

4. Santrumpų pasirinkimo kriterijai

Renkantis, kokią santrumpą vartoti (lietuvišką ar skolintinę), atsižvelgiama į toliau išdėstytus kriterijus.

4.1. Šaltinis

4.1.1. Steigiamasis dokumentas lietuvių kalba

Lietuviškos:

ORI	LT
WTO (World Trade Organisation)	PPO (Pasaulio prekybos organizacija)
WIPO (World Intellectual Property Organisation)	PINO (Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija)

Skolintinės:

ORI	LT
ECRIS (European Criminal Records Information System)	ECRIS (Europos nuosprendžių registrų informacinė sistema)
WADA (World Anti-Doping Agency)	WADA (Pasaulinė antidopingo agentūra)

4.1.2. Kiti teisės aktai

Lietuviškos:

ORI	LT
IAEA (International Atomic Energy Agency)	TATENA (Tarptautinė atominės energijos agentūra)

Skolintinės:

ORI	LT
UDI (unique device identification)	UDI (unikalusis priemonės identifikatorius)
WFP (World Food Programme)	WFP (Pasaulio maisto programa)

4.1.3. Kompetentingo subjekto nurodymas ar oficialus pareiškimas, jei tai neprieštaruja steigiamiesiems dokumentams⁵:

Lietuviškos:

ORI	LT
EBA (European Banking Authority)	EBI (Europos bankininkystės institucija)
SRB (Single Resolution Board)	BPV (Bendra pertvarkymo valdyba)
EDA (European Defence Agency)	EGA (Europos gynybos agentūra)

Skolintinės:

ORI	LT
EIGE (European Institute for Gender Equality)	EIGE (Europos lyčių lygybės institutas)
EUIPO (European Union Intellectual Property Office)	EUIPO (Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba)

⁵ Steigiamieji dokumentai nurodyti čia: [9.5.3. punktas](#)

Pastaba. Europos Sąjungos agentūrų ir įstaigų pavadinimų santrumpos vartojamos tokios, kokios nurodytos steigiamuosiuose dokumentuose⁶. Kadangi visų agentūrų ar įstaigų pavadinimų santrumpų steigiamuosiuose dokumentuose nėra, rekomenduojama jas tikrinti duomenų bazėje IATE, kur pateikiama naujausia informacija ir kompetentingų subjektų nurodymai ar oficialūs pareiškimai. Sudarant naujus ES agentūrų ar įstaigų pavadinimus ir santrumpas naudinga pasikonsultuoti su Europos Sąjungos įstaigų vertimo centru ([el. pašto adresas](#)). Taip pat žr. 4.7.3.3. Decentralizuotosios ES įstaigos, agentūros ir bendrosios įmonės punktą.

Be to, visos Europos Sąjungos institucijos, organai ir įstaigos privalo vadovautis „[Institucijų leidinių rengimo vadovu](#)“. Jis prieinamas 24 ES kalbomis ir jį tvarko Tarpinstitucinis komitetas, „Institucijų leidinių rengimo vadovo“ bendrojo koordinavimo skyrius ir tarpinstitucinės kalbinės grupės.

4.1.4. Norminamasis šaltinis (ne teisės aktas) (IATE, Lietuvos Respublikos terminų bankas, enciklopedija, žodynas, vadovėlis ir pan.), pvz.:

Enciklopedinis kompiuterijos žodynas:

ORI	LT
BIOS (basic input/output system)	BIOS sistema

4.2. Tradicija

Lietuviškos:

ORI	LT
OSCE (Organisation for Security and Cooperation in Europe)	ESBO (Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija)
WHO (World Health Organisation)	PSO (Pasaulio sveikatos organizacija)

Skolintinės:

ORI	LT
NATO (North Atlantic Treaty Organisation)	NATO (Šiaurės Atlanto sutarties organizacija)
UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation)	UNESCO (Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija)

4.3. Atpažįstamumas

Skolintinė santrumpa gali būti pasirenkama, jei ją išvertus į lietuvių kalbą gali pasunkėti komunikacija (ypač tam tikrose specializuotose srityse, taip pat logotipų, prekių ženklų atveju), pvz.:

ORI	LT
PNL (perceived noise level)	PNL (suvokiamas triukšmo lygis)
vPvB substance (very persistent and very bioaccumulative substance)	vPvB medžiaga (labai patvari ir didelės bioakumuliacijos medžiaga)
COP (Conference of the Parties)	COP (šalių konferencija)
MOP (Meeting of the Parties)	MOP (šalių susitikimas)

⁶ Išimtis: EMCDDA ir ENNSC (Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras). Steigiamajame dokumente nurodyta ENNSC, agentūros valdybos sprendimu patvirtinta santrumpa – EMCDDA visomis kalbomis. Laukiama, kol bus priimtas tarpinstitucinis sprendimas.

4.4. Simbolinė reikšmė

Skolintinė santrumpa pasirenkama, jei originalo kalba ji sudaryta sąmoningai siekiant santrumpai suteikti simbolinę reikšmę, o išversta simbolinės reikšmės netektų, pvz.:

ORI	LT
RABIT (Rapid Border Intervention Team)	RABIT (skubios pasienio pagalbos būrys)
EMPACT (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats)	EMPACT (Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykė platforma)
FIND (Fixed Interpol Networked Database)	FIND (Fiksuotojo ryšio tinklo Interpolo duomenų bazė)

4.5. Paplitimas

4.5.1. Skolintinė santrumpa gali būti pasirenkama, jei ji plačiai vartojama kitose kalbose (pagal IATE duomenis), pvz.:

ORI	LT
XRD (X-ray diffraction)	XRD (rentgeno spinduliuotės difrakcija)
ECOWAS (Economic Community of West African States)	ECOWAS (Vakarų Afrikos valstybių ekonominė bendrija)

4.5.2. Iš kelių skolintinių santrumpų pasirenkama ta, kuri plačiau vartojama, pvz.:

ORI	LT
MERCOSUR (isp. Mercado Común del Sur) MERCOSUL (port. Mercado Comum do Sul)	MERCOSUR (Pietų Amerikos šalių bendroji rinka) Pasirinkta labiau paplitusi ispaniška santrumpa.
ITU (angl. International Telecommunication Union) UIT (pranc. Union internationale des télécommunications, it. Unione internazionale delle telecomunicazioni)	ITU (Tarptautinė telekomunikacijų sąjunga) Pasirinkta labiau paplitusi angliška santrumpa.

4.6. Glaustumasis ir garsinė sandara

Skolintinė santrumpa gali būti pasirenkama, jei lietuviška santrumpa yra ilga, sudėtinga ir sunkiai ištariama, pvz.:

ORI	LT
EDES (early detection and exclusion system)	EDES (ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistema) Lietuviška santrumpa būtų ANDDPS
NAFO (Northwest Atlantic Fisheries Organisation)	NAFO (Žvejybos šiaurės vakarų Atlante organizacija) Lietuviška santrumpa būtų ŽŠVAO
DIRE (Direct investment in the reporting economy)	DIRE (tiesioginės investicijos duomenis teikiančios šalies ekonomikoje) Lietuviška santrumpa būtų TIDTŠE

4.7. Žymimas objektas

4.7.1. Valstybės

Vartojamos lietuviškos santrumpos:

ORI	LT
CAR (Central African Republic)	CAR (Centrinės Afrikos Respublika)
DPRK (Democratic People's Republic of Korea)	KLDR (Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika)
UK (United Kingdom)	JK (Jungtinė Karalystė)
UAE (United Arab Emirates)	JAE (Jungtiniai Arabų Emyratai)

Pastaba. Institucijų dokumentuose vartojami sutartiniai valstybių kodai, pvz., [UK](#), [FR](#), [ES](#), [EL](#) ir [AT delegacijos](#). Jei, vertėjo manymu, santrumpa gali būti supainiota su kodu, pvz., [ES delegacija](#) gali būti suprasta kaip a) [Europos Sąjungos](#) arba b) [Ispanijos delegacija](#), ją rekomenduojama išskleisti. Daugiau informacijos pateikiama „[Institucijų leidinių rengimo vadovo](#)“ 7.1.1 punkte.

4.7.2. Regionai

Rišliame tekste santrumpas adaptuojamos arba vartojamas nesutrumpintas pavadinimas:

ORI	LT
BENELUX	Beniliuksas
MENA (Middle East and North Africa)	Artimieji Rytai ir Šiaurės Afrika

4.7.3. Organizacijos

4.7.3.1. Tarptautinės ir regioninės organizacijos (įskaitant jų susitikimus ir konferencijas)

Paprastai vartojamos skolinčios santrumpos:

ORI	LT
PIF (Pacific Islands Forum)	PIF (Ramiojo vandenyno salų forumas)
ASEAN (Association of Southeast Asian Nations)	ASEAN (Pietryčių Azijos valstybių asociacija)
NAFO (Northwest Atlantic Fisheries Organisation)	NAFO (Žvejybos šiaurės vakarų Atlante organizacija)
ICES (International Council for the Exploration of the Sea)	ICES (Tarptautinė jūrų tyrinėjimo taryba)

Atvejai, kai vartojamos lietuviškos santrumpos:

- a) tam tikrų pagrindinių Jungtinių Tautų organų ir kai kurių su JT susijusių organizacijų pavadinimai:

ORI	LT
GA (General Assembly)	GA (Generalinė Asamblėja)
SC (Security Council)	ST (Saugumo Taryba)
TC (Trusteeship Council)	GT (Globos Taryba)
ILO (International Labour Organisation)	TDO (Tarptautinė darbo organizacija)
IMF (International Monetary Fund)	TVF (Tarptautinis valiutos fondas)
UPU (Universal Postal Union)	PPS (Pasaulinė pašto sąjunga)
WHO (World Health Organisation)	PSO (Pasaulio sveikatos organizacija)
WIPO (World Intellectual Property Organisation)	PINO (Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija)
UNWTO (World Tourism Organisation)	PTO (Pasaulio turizmo organizacija)
MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency)	DIGA (Daugiašalė investicijų garantijų agentūra)
WTO (World Trade Organisation)	PPO (Pasaulio prekybos organizacija)
IAEA (International Atomic Energy Agency)	TATENA (Tarptautinė atominės energijos agentūra)

- b) tarptautiniai teismai:

ORI	LT
ICJ (International Court of Justice)	TTT (Tarptautinis Teisingumo Teismas)
ICTY (International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia)	TBTBJ (Tarptautinis baudžiamasis tribunolas buvusiamai Jugoslavijai)
ICTR (International Criminal Tribunal for Rwanda)	TBTR (Tarptautinis baudžiamasis tribunolas Ruandai)

- c) Baltijos jūros regiono ir Šiaurės šalių organizacijos:

ORI	LT
CBSS (Council of the Baltic Sea States)	BJVT (Baltijos jūros valstybių taryba)
BSSSC (Baltic Sea States Subregional Cooperation)	BJVSBT (Baltijos jūros valstybių subregioninio bendradarbiavimo tinklas)
NIB (Nordic Investment Bank)	ŠIB (Šiaurės investicijų bankas)

- d) kitos organizacijos:

ORI	LT
OSCE (Organisation for Security and Cooperation in Europe)	ESBO (Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija)
OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development)	EBPO (Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija)
AU (African Union)	AS (Afrikos Sąjunga)

4.7.3.2. ES institucijos ir jų struktūriniai vienetai

a) ES institucijos⁷. Paprastai vartojamos lietuviškos santrumpos.

ORI	LT
EP (European Parliament)	EP (Europos Parlamentas)
EEAS (European External Action Service)	EIVT (Europos išorės veikslių tarnyba)
EESC (European Economic and Social Committee)	EESRK (Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas)
CoR (European Committee of the Regions)	RK (Europos regionų komitetas)
EIB (European Investment Bank)	EIB (Europos investicijų bankas)
ECB (European Central Bank)	ECB (Europos Centrinis Bankas)

Pastaba. Kai kurių institucijų, pvz., [Audito Rūmų](#), [ES Tarybos](#), pavadinimų santrumpos nevertojamos, pvz., [Europos Sąjungos Teisingumo Teismas](#), [ES Taryba](#).

b) ES Tarybos sudėčių pavadinimai. Vartojamos skolintinės santrumpos.

ORI	LT
COMPET (Competition)	COMPET (konkurencingumas)
EPSCO (Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs)	EPSCO (užimtumo, socialinės politikos, sveikatos ir vartotojų reikalai)
EYCS (Education, Youth, Culture and Sport)	EYCS (švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas)
ECOFIN (Economic and Financial Affairs)	ECOFIN (ekonomikos ir finansų reikalai)

Išimtis:

ORI	LT
JHA (Justice and Home Affairs)	TVR (teisingumo ir vidaus reikalai)

c) ES Tarybos parengiamųjų organų pavadinimai. Paprastai vartojamos lietuviškos santrumpos. Skolintinių santrumpų pasirinkimą gali lemti 4.3–4.6 kriterijai.

Lietuviškos:

ORI	LT
GSC (General Secretariat of the Council)	TGS (Tarybos generalinis sekretoriatas)
TPC (Trade Policy Committee)	PPK (Prekybos politikos komitetas)
EPC (Economic Policy Committee)	EPK (Ekonominės politikos komitetas)
EFC (Economic and Financial Committee)	EFK (Ekonomikos ir finansų komitetas)
PSC (Political and Security Committee)	PSK (Politinis ir saugumo komitetas)
EUMC (European Union Military Committee)	ESKK (Europos Sąjungos karinis komitetas)
SPC (Social Protection Committee)	SAK (Socialinės apsaugos komitetas)

Skolintinės:

ORI	LT
EUMS (European Union Military Staff)	EUMS (Europos Sąjungos karinis štabas)
CATS (Coordinating Committee in the area of police and judicial cooperation in criminal matters)	CATS (Policijos ir teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose koordinavimo komitetas)
SCIFA (Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum)	SCIFA (Imigracijos, sienų ir prieglobsčio strateginis komitetas)
COSI (Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security)	COSI (Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatinis komitetas)

⁷ Žr. „Institucijų leidinių rengimo vadovo“ [9.5 dalį](#).

Tarybos darbo grupių pavadinimų santrumpos visada skolininės:

ORI	LT
DROIPEN (Working Party on Substantive Criminal Law)	DROIPEN (Materialinės baudžiamosios teisės darbo grupė)
COASI (Asia-Oceania Working Party)	COASI (Azijos ir Okeanijos darbo grupė)
COMET (Working Party on restrictive measures to combat terrorism)	COMET (Ribojamųjų kovos su terorizmu priemonių darbo grupė)

d) Europos Komisijos generalinių direktoratų ir tarnybų pavadinimai. Vartojamos skolininės santrumpos.

ORI	LT	raidinis kodas (tik vidaus reikmėms)
ECFIN (Directorate-General for Economic and Financial Affairs)	Ekonomikos ir finansų reikalų GD (Ekonomikos ir finansų reikalų generalinis direktoratas)	ECFIN
COMP (Directorate-General for Competition)	Konkurencijos GD (Konkurencijos generalinis direktoratas)	COMP
EMPL (Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion)	Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD (Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas)	EMPL
JRC (Joint Research Centre)	JRC (Jungtinis tyrimų centras)	JRC
OLAF (European Anti-Fraud Office)	OLAF (Europos kovos su sukčiavimu tarnyba)	OLAF
FPI (Service for Foreign Policy Instruments)	Užsienio politikos priemonių tarnyba	FPI

e) Europos Parlamento frakcijų pavadinimai. Administraciniuose EP tekstuose vartojamos kompetentingo subjekto nurodymu patvirtintos skolininės santrumpos (tradicinių frakcijų santrumpos dažniausiai yra prancūzų k.; naujų frakcijų – anglų k.).

ORI	LT
EPP (Group of the European People's Party (Christian Democrats)) PPE (Groupe du Parti populaire européen (Démocrates-Chrétiens))	PPE* (Europos liaudies partijos (krikščionių demokratų) frakcija)
ECR (European Conservatives and Reformists)	ECR (Europos konservatorių ir reformuotojų frakcija)

*Jeigu kalbama apie partiją, o ne frakciją, laisvojo stiliaus tekstuose galėtų būti vartojama ir santrumpa anglų arba lietuvių kalba – atitinkamai EPP ar ELP.

f) Europos Parlamento komitetų pavadinimai. Vartojamos kompetentingo EP subjekto nurodymu patvirtintos skolininės santrumpos. Trumpieji komitetų pavadinimai rašomi nurodant santrumpą prieš žodį „komitetas“.

ORI	LT
AFET (Committee on Foreign Affairs)	AFET komitetas (Užsienio reikalų komitetas)
PECH (Committee on Fisheries)	PECH komitetas (Žuvininkystės komitetas)

g) Regionų komiteto ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto komisijų pavadinimai. Paprastai vartojamos skolininės santrumpos.

ORI	LT
COTER (Commission for Territorial Cohesion Policy)	COTER (Teritorinės sanglaudos politikos komisija)
CCMI (Consultative Commission on Industrial Change)	CCMI (Pramonės permainų konsultacinė komisija)

h) Tarpinstitucinių tarnybų ar su ES institucijomis glaudžiai susijusių, bet joms nepriklausančių subjektų pavadinimai. Paprastai vartojamos skolininės santrumpos.

ORI	LT
CESR (Committee of European Securities Regulators)	CESR (Europos vertybinių popierių rinkos priežiūros institucijų komitetas)
EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group)	EFRAG (Europos finansinės atskaitomybės patariamoji grupė)

4.7.3.3. Decentralizuotosios ES įstaigos, agentūros ir bendrosios įmonės

a) Decentralizuotųjų ES įstaigų ir agentūrų pavadinimų santrumpos. Vartojamos arba skolininės, arba lietuviškos santrumpos⁸. Verčiant teisės aktą, kuriuo įsteigiama nauja agentūra, rekomenduojama pasikonsultuoti su Europos Sąjungos įstaigų vertimo centru ([el. pašto adresas](#)) ir įrašyti atitinkamą informaciją į tarpinstitucinę keitimosi informacija platformą ELISE. Taip pat žr. 4.1.3 punktą.

Lietuviškos:

ORI	LT
EEA (European Environment Agency)	EAA (Europos aplinkos agentūra)
EDA (European Defence Agency)	EGA (Europos gynybos agentūra)
European Fisheries Control Agency (EFCA)	EŽKA (Europos žuvininkystės kontrolės agentūra)

Skolintinės:

ORI	LT
EU-OSHA (European Agency for Safety and Health at Work)	EU-OSHA (Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra)
EIGE (European Institute for Gender Equality)	EIGE (Europos lyčių lygybės institutas)
EASO (European Asylum Support Office)	EASO (Europos prieglobsčio paramos biuras)
Satcen (European Union Satellite Centre)	SATCEN (Europos Sąjungos palydovų centras)
BEREC (Body of European Regulators for Electronic Communications)	BEREC (Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucija)

b) Agentūrų komitetų, komisijų ar skyrių santrumpos. Paprastai vartojamos skolininės santrumpos:

ORI	LT
CHMP (Committee for Medicinal Products for Human Use)	CHMP (Žmonėms skirtų vaistinių preparatų komitetas)
PRAC (Pharmacovigilance Risk Assessment Committee)	PRAC (Farmakologinio budrumo rizikos vertinimo komitetas)
RAC (Committee for Risk Assessment)	RAC (Rizikos vertinimo komitetas)

⁸

Kai kurios institucijos pirmenybę teikia skolintinėms santrumpoms (pvz., Parlamentas, Taryba, ECB).

c) Bendrųjų įmonių pavadinimų santrumpos. Paprastai vartojamos lietuviškos santrumpos⁹. Skolintinių santrumpų pasirinkimą gali lemti 4.3–4.6 kriterijai.

Jei vartojama lietuviška santrumpa, rūšiniam pavadinimui „bendroji įmonė“ žymėti vartojama santrumpa BĮ. Kai bendrosios įmonės pavadinimas yra simbolinis arba vartojama skolintinė santrumpa, santrumpa BĮ nerašoma (rašoma žodžiais „bendroji įmonė“).

Lietuviškos:

ORI	LT
FCH JU (Fuel Cells and Hydrogen Joint Undertaking)	KEV BĮ (KEV bendroji įmonė / Kuro elementų ir vandenilio bendroji įmonė)
BBI JU (BBI Joint Undertaking / Bio-based Industries Joint Undertaking)	BPS BĮ (BPS bendroji įmonė / Biologinės pramonės sektorių bendroji įmonė)

Skolintinės:

ORI	LT
S2R JU (Shift2Rail Joint Undertaking)	bendroji įmonė S2R (bendroji įmonė „Shift2Rail“) <i>Toliau tekste:</i> S2R
F4E (Fusion for Energy)	bendroji įmonė F4E (Branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė) <i>Toliau tekste:</i> F4E

4.7.3.4. Centrai, forumai, tinklai, struktūros ir fondai

Paprastai vartojamos skolintinės santrumpos (žr. 4.3–4.6 kriterijus).

Skolintinės:

ORI	LT
MAOC-N (Maritime Analysis and Operations Centre (Narcotics))	MAOC-N (Jūrų analizės ir operacijų centras kovai su prekyba narkotikais)
COSS (Committee on Safe Seas and the Prevention of Pollution from Ships)	COSS (Jūrų saugumo ir teršimo iš laivų prevencijos komitetas)

Lietuviškos:

ORI	LT
ESFS (European System of Financial Supervision)	EFPI (Europos finansų priežiūros institucijų sistema)
ECP (European Cloud Partnership)	EDP (Europos debesijos partnerystė)

Fondų pavadinimų santrumpos dažniausiai lietuviškos:

ORI	LT
AMIF (Migration and Asylum Fund)	PMIF (Prieglobsčio ir migracijos fondas)
EMFF (European Maritime and Fisheries Fund)	EJRŽF (Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas)
EFSI (European Fund for Strategic Investments)	ESIF (Europos strateginių investicijų fondas)

4.7.3.5. Nacionalinio lygmens organizacijos ir subjektai

Paprastai vartojamos skolintinės santrumpos:

⁹ Parlamentas pageidauja, kad visais atvejais būtų vartojamos skolintinės santrumpos.

ORI	LT
SPD (Sozialdemokratische Partei Deutschlands)	SPD (Vokietijos socialdemokratų partija)
PCD (Parti chrétien-démocrate)	PCD (Krikščionių demokratų partija)
ZANU-PF (Zimbabwe African National Union - Patriotic Front)	ZANU-PF (Zimbabvės Afrikos nacionalinė sąjunga (Patriotinis frontas))
BmJ (Bundesministerium für Justiz)	BmJ (Federalinė teisingumo ministerija)
LZP (Latvijas Zaļā partija)	LZP (Latvijos žaliųjų partija)
ESIT (École Supérieure d'Interprètes et de Traducteurs)	ESIT (Aukštoji vertėjų žodžiu ir raštu mokykla)
WRON (Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego)	WRON (Karinė nacionalinio gelbėjimo taryba)

Išimty:

ORI	LT
CIA (Central Intelligence Agency)	CŽA (Centrinė žvalgybos agentūra)
FBI (Federal Bureau of Investigation)	FTB (Federalinis tyrimų biuras)

4.7.3.6. Teroristinės organizacijos

Vartojamos skolintinės santrumpos:

ORI	LT
ISIL (Islamic State in Iraq and the Levant)	ISIL (grupuotė „Irako ir Levanto islamo valstybė“)
FARC (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia)	FARC (Kolumbijos revoliucinės ginkluotosios pajėgos)
MUJAO (Mouvement pour l'unicité et le jihad en Afrique de l'Ouest)	MUJAO (Judėjimas už vienybę ir džihadą Vakarų Afrikoje)

4.7.3.7. Nacionaliniai judėjimai

Vartojamos skolintinės santrumpos:

ORI	LT
OKND (Organizatsiya Krymskotatarskogo Natsionalnogo Dvizheniya / Organization of the Crimean Tatar National Movement)	OKND (Krymo totorių nacionalinio judėjimo organizacija)

4.7.3.8. Bendrovių pavadinimai ir prekių ženklai

Vartojamos skolintinės santrumpos:

ORI	LT
H&M (Hennes & Mauritz)	H&M
BMW (Bayerische Motoren Werke)	BMW
BBC (British Broadcasting Corporation)	BBC

4.7.4. Operacijos ir misijos

Vartojamos skolintinės santrumpos (net jei ištinę skolintinį trumpąjį pavadinimą sudaro santrumpa ir valstybės pavadinimas; pastarasis neverčiamas ir rašomas didžiosiomis raidėmis):

ORI	LT
EUMM Georgia (European Union Monitoring Mission in Georgia)	EUMM GEORGIA (Europos Sąjungos stebėsenos misija Gruzijoje)
EUPOL COPPS (European Union Police Mission for the Palestinian Territories)	EUPOL COPPS (Europos Sąjungos policijos misija Palestinos teritorijose)

UNMEE (United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea)	UNMEE (Jungtinių Tautų misija Etiopijoje ir Eritrėjoje)
--	---

4.7.5. Sistemos

4.7.5.1. Informacinės sistemos, duomenų bazės ir registrai

Paprastai vartojamos skolininės santrumpos, ypač tais atvejais, kai santrumpa turi simbolinę reikšmę (žr. 4.4. **Simbolinė reikšmė**kriterijų):

ORI	LT
CARE (Community Road Accident Database)	CARE (Bendrijos kelių eismo įvykių duomenų bazė)
GEANT (Multi-Gigabit European Academic Network)	GEANT (Europos akademinis kompiuterių tinklas)
TRACES (Trade Control and Expert System)	TRACES (Prekybos kontrolės ir ekspertizų sistema)
PRADO (Public Register of Authentic travel and identity Documents Online)	PRADO (Autentiškų kelionės ir tapatybės dokumentų internete viešas registras)

4.7.5.2. Metodikos, klasifikatoriai ir rodikliai

Paprastai vartojamos skolininės santrumpos:

ORI	LT
SITC (Standard International Trade Classification)	SITC (Standartinis tarptautinės prekybos klasifikatorius)
NACE classification (Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne / statistical classification of economic activities in the European Community)	NACE klasifikatorius (Europos bendrijos statistinis ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius) ¹⁰
EURIX (European Rating Index)	EURIX (Europos reitingų indeksas)

4.7.6. Dokumentų pavadinimai

4.7.6.1. ES teisės aktai ir jų rinkiniai

Paprastai vartojamos lietuviškos santrumpos:

ORI	LT
CRD (Capital Requirements Directive)	KRD (Kapitalo reikalavimų direktyva)
EBA (Everything but Arms) EBA regulation	VIG („Viskas, išskyrus ginklus“) VIG reglamentas
GDPR (General Data Protection Regulation)	BDAR (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas)
OJ (Official Journal / <i>Official Journal of the European Union</i>)	OL (Oficialusis leidinys / <i>Europos Sąjungos oficialusis leidinys</i>)

Išimtys:

ORI	LT
REACH regulation (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals Regulation)	REACH reglamentas (Cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimo reglamentas)
CLP regulation (Regulation on classification, labelling and packaging of substances and mixtures)	CLP reglamentas (Cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo reglamentas)

¹⁰

Nacionaliniam šio klasifikatoriaus variantui žymėti vartojama lietuviška santrumpa [EVRK](#).

4.7.6.2. Tarptautinės konvencijos ir susitarimai

Vartojamos arba skolintinės, arba lietuviškos santrumpos. Sudarant naujas konkrečių konvencijų ar susitarimų pavadinimų santrumpas rekomenduojama rinktis skolintines santrumpas, o rūšinių pavadinimų santrumpas vartoti lietuviškas, pvz., [LPS – laisvosios prekybos susitarimas](#).

Lietuviškos:

ORI	LT
CRC (Convention on the Rights of the Child)	VTK (Vaiko teisių konvencija)
UNCRPD (United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities)	JT NTK (Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija)
ATT (Arms Trade Treaty)	SPG (Sutartis dėl prekybos ginklais)
CETA (Comprehensive Economic and Trade Agreement)	IEPS (Išsamus ekonomikos ir prekybos susitarimas)

Skolintinės:

ORI	LT
UNCLOS (United Nations Convention on the Law of the Sea)	UNCLOS (Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija)
CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)	CITES (Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencija)
UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change)	UNFCCC (Jungtinių Tautų bendroji klimato kaitos konvencija)

4.7.6.3. Programos, planai, gairės, priemonės ir politikos kryptys

Vartojamos arba lietuviškos, arba skolintinės santrumpos. Sudarant naujas santrumpas rekomenduojama rinktis lietuviškas santrumpas, išskyrus tuos atvejus, kai taikomi 4.3–4.6 kriterijai.

Lietuviškos:

ORI	LT
MFF (multiannual financial framework)	DFP (daugiametė finansinė programa)
PfP (Partnership for Peace)	PTL (Partnerystė taikos labui)
CSF (Common Strategic Framework)	BSP (Bendra strateginė programa)
ECCP (European Climate Change Programme)	EKKP (Europos klimato kaitos programa)
ENP Action Plan (European Neighbourhood Policy Action Plan)	EKP veiksmų planas (Europos kaimynystės politikos veiksmų planas)

Skolintinės:

ORI	LT
ABCP programme (asset-backed commercial paper programme)	ABCP programa (turtu užtikrintų komercinių vekselių programa)
MASE programme (Regional Maritime Security Programme)	MASE programa (Regioninė jūrų saugumo programa)
RCBF (Readmission Capacity Building Facility)	RCBF (Readmisijos gebėjimų stiprinimo priemonė)

Politikos krypčių pavadinimų santrumpos visada lietuviškos (net kai jos sudaro dokumento numerio dalį, pvz., [Tarybos sprendimas 2008/615/TVR](#)):

ORI	LT
CAP (common agricultural policy)	BŽŪP (bendra žemės ūkio politika)
JHA (justice and home affairs)	TVR (teisingumas ir vidaus reikalai)
CFSP (common foreign and security policy)	BUSP (bendra užsienio ir saugumo politika)
CSDP (Common Security and Defence Policy)	BSGP (bendra saugumo ir gynybos politika)

4.7.6.4. Nacionalinės teisės aktai ir jų rinkiniai

Vartojamos skolininės santrumpos.

Skolintinės:

ORI	LT
JORF (Journal officiel de la République française)	JORF (Prancūzijos Respublikos oficialusis leidinys)
VTGGS (Verordnung über den Transport gefährlicher Güter auf der Strasse)	VTGGS (Potvarkis dėl pavojingų krovinių vežimo keliais)
LuftSiG (Luftsicherheitsgesetz)	LuftSiG (Aviacijos saugumo įstatymas)
BGBI (Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich)	BGBI (Austrijos Respublikos oficialusis leidinys)

Pastaba. Kai santrumpa reiškia kodekso pavadinimą, gali būti vartojama lietuviška santrumpa. Pirmą kartą tekste minima skolininė santrumpa, pvz., BGB (Vokietijos civilinis kodeksas), toliau tekste vartojama lietuviška santrumpa, pvz., Vokietijos CK.

4.7.7. Ištininiai skolintiniai trumpieji pavadinimai

Ištininiuose skolintiniuose pavadinimuose (pavadinimuose, sudarytuose iš žodžių ir santrumpų) esančios santrumpos į lietuvių kalbą neverčiamos:

ORI	LT
HMS Bulwark (Her Majesty's Ship Bulwark)	„HMS Bulwark“
ICGV Týr (Icelandic Coast Guard Vessel Týr)	„ICGV Týr“
Grizzly Gartengeräte GmbH & Co. KG (Gesellschaft mit beschränkter Haftung + Kommanditgesellschaft)	„Grizzly Gartengeräte GmbH & Co. KG“
Poste Italiane S.p.A. (Società per azioni)	„Poste Italiane S.p.A.“

4.7.8. Terminai

Pirmenybė teikiama lietuviškoms santrumpoms.

Lietuviškos:

ORI	LT
FAQ (frequently asked questions)	DUK (dažnai užduodami klausimai)
CMO (common market organisation)	BRO (bendras rinkos organizavimas)
CBRN (chemical, biological, radiological and nuclear)	ChBRB (cheminis, biologinis, radiologinis ir branduolinis)
EIP (Excessive Imbalance Procedure)	PDP (perviršinio disbalanso procedūra)
CISE (Common Information Sharing Environment)	BKIA (bendra keitimosi informacija aplinka)
PRTR (Pollutant Release and Transfer Register)	IPTR (išleidžiamų ir perduodamų teršalų registras)

Skolintinės:

ORI	LT
PNR (passenger name record)	PNR (keleivio duomenų įrašas)
NLP (no-longer polymer)	NLP (polimeru nebelaikoma medžiaga)
UVCB (substance of unknown or variable composition, complex reaction products or biological materials)	UVCB (nežinomos ar kintamos sudėties medžiaga, sudedamieji reakcijų produktai ar biologinės medžiagos) (vartoseną: UVCB medžiaga)

Kai kurios santrumpos laikomos tarptautiniais kodais, ir jie visomis kalbomis yra vienodi. Kompetentingos organizacijos nustato kodus konkrečiose srityse standartizacijos tikslais, laikydamosi standartizavimo procedūros.

Sritis	ORI	LT
Karyba, gynyba, saugumas	MSA (maritime situational awareness)	MSA (informuotumas apie padėtį jūroje)
	OPFOR (opposing forces)	OPFOR (priešiškos pajėgos)
	FTX (field training exercise)	FTX (lauko taktinės pratybos)
	MALE (Medium-Altitude Long-Endurance)	MALE (vidutinio skrydžio aukščio ir didelio nuotolio)
Bankininkystė ir finansai	EURIBOR (Euro Interbank Offered Rate)	EURIBOR (euro tarpbankinio skolinimo palūkanų norma)
	IBAN (International Bank Account Number)	IBAN (tarptautinis banko sąskaitos numeris)
	USD (United States Dollar)	USD (JAV doleris)
Tarptautinė prekyba	CFR (Cost and Freight)	CFR (kaina ir frachtas)
	DAF (Delivered At Frontier)	DAF (pristatyta į pasienį)
Žuvininkystė	GSK (Greenland shark)	GSK (arktinis ryklis)
	LL (longline)	LL (ūda)
Informacinės technologijos ir telekomunikacijos	HTML (hypertext markup language)	HTML (hiperteksto žymėjimo kalba)
	DSL (digital subscriber line)	DSL (skaitmeninė abonto linija)
Aviacija	TORA (take-off run available)	TORA (turimasis riedos ilgis)
	STAR (Standard Terminal Arrival Route)	STAR (standartinis atskridimas pagal prietaisus)

Šaltiniai

Grigas G. [VLKK puslapis](#). (2016 02 12)

[Institucijų leidinių rengimo vadovas](#) (2016 04 19)

LKRS 1992: *Lietuvių kalbos rašyba ir skyryba*. Vilnius, 2-asis pataisytas fotografuotinis leidimas. Parengė N. Sližienė, A. Valeckienė, Vilnius: Mokslas.

Vaskelaitė R. 2011: Santrumpos: sandara ir sintaksinė vartoseną. – *Kalbos kultūra*, 84, 60–97.